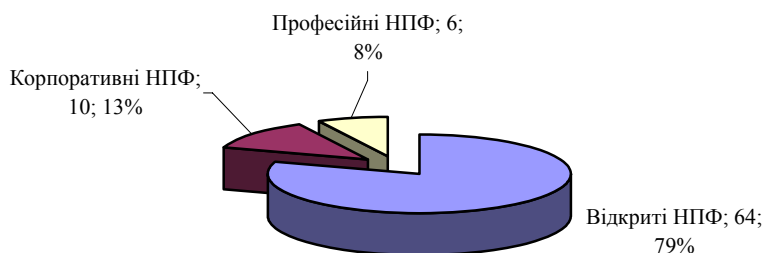

Розвиток недержавного пенсійного забезпечення

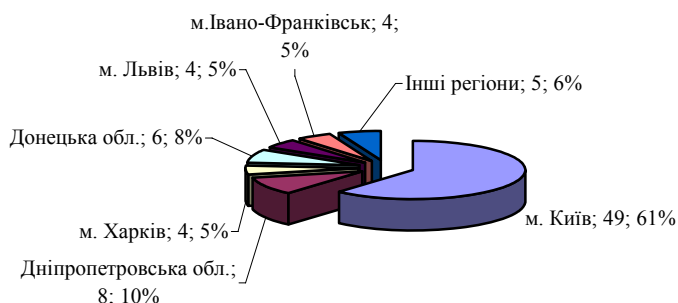
Статистичні дані

У системі недержавного пенсійного забезпечення має місце тенденція збільшення кількості надавачів послуг у цій сфері. Так, станом на 01.04.07 Держфінпослуг погоджено 107 статутів недержавних пенсійних фондів, до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 80 недержавних пенсійних фондів, з яких 64 – відкритих, 10 корпоративних та 6 професійних недержавних пенсійних фондів (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл недержавних пенсійних фондів за видами станом на 01.04.07

Найбільша кількість недержавних пенсійних фондів зареєстрована в м. Києві – 49 з 80. Решта розміщена в регіонах (Дніпропетровська обл. - 8, Харків – 4, Донецька обл. – 6, Львів – 4, Івано-Франківськ – 4, Сімферополь -1, Суми – 1, Черкаси – 1, Херсон – 1, Запоріжжя - 1) (рис. 2).

Рис. 2. Інформація щодо кількості недержавних пенсійних фондів станом на 01.04.07

Від 67 недержавних пенсійних фондів отримано повідомлення про укладені договори про надання послуг з адміністрування, управління активами та зберігання активів.

Основна маса адміністраторів НПФ зареєстрована в м. Києві – 32 із 44. Решта розміщена в регіонах, а саме: Дніпропетровська обл. - 2, Львів – 3, Харків – 3, Донецьк – 2, Суми – 1, Івано-Франківськ – 1 (рис. 3).

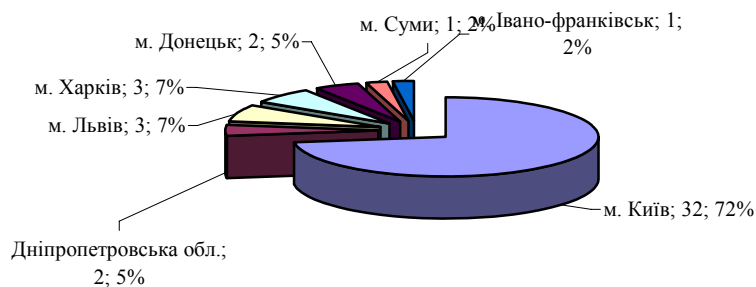

Рис. 3. Інформація щодо кількості адміністраторів НПФ станом на 01.04.07

Держфінпослуг видано 34 ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів. З 31 адміністратора недержавних пенсійних фондів, що уклали договори з обслуговування, 13 адміністраторів надають послуги більше ніж одному фонду. 16 компаній з управління активами з 38, що уклали договори з обслуговування недержавних пенсійних фондів, надають послуги більше ніж одному фонду.

Станом на 01.04.07 погоджено склад членів ради 125 недержавних пенсійних фондів; зареєстровано 85 інвестиційних декларацій недержавних пенсійних фондів; погоджено 149 рекламних матеріалів, які планують розповсюджувати суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення.

Динаміка зростання пенсійних активів.

Загальна сума активів, сформованих пенсійними фондами станом на 01.01.07, становить 137 197,0 тис. грн., у порівнянні з аналогічним періодом 2005 року сума активів „нових” пенсійних фондів зросла на 89 169,2 тис.грн. або у 2,7 рази.

Динаміка зростання кількості учасників НПФ.

Станом на 01.01.07 кількість учасників пенсійних фондів (наростаючим підсумком) становить 193 173 осіб, з яких 92,6 % (178 982 осіб) - учасники „нових” пенсійних фондів. В порівнянні з даними станом на 01.01.06 – збільшення відбулося в 2,2 рази.

Враховуючи суми пенсійних внесків, сплачених вкладниками відповідно укладених пенсійних контрактів у 2006 році, можна зробити висновок про середній розмір внесків сплачених на користь одного учасника. Протягом 2006 року в середньому вкладниками корпоративних НПФ сплачено - 1866,5 грн., вкладниками професійних НПФ – 865 грн., для відкритих НПФ – 226,7 грн. У більшості випадків, ця сума частково сплачується за рахунок коштів роботодавця і частково за рахунок самого учасника.

Динаміка зростання кількості вкладників НПФ.

Станом на 01.01.07 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено 41 593 пенсійних контрактів з 28 828 вкладниками. З них, 13011 пенсійний контракт – з 1076 вкладниками-юридичними особами, в тому числі 13002 пенсійних контрактів укладено 1075 вкладником „нових” НПФ та 9 пенсійних контрактів – з 1 вкладниками фондів, які перебувають у стадії реорганізації.

З 27 752 вкладником-фізичною особою було укладено 28 582 пенсійних контрактів, з яких 14 939 пенсійних контракти уклали 12 109 фізичних осіб – вкладників „нових” НПФ.

Вкладниками пенсійних фондів, відповідно до укладених пенсійних контрактів, на користь учасників було сплачено пенсійних внесків на суму 115 175,3 тис.грн., решта коштів було переведено фондами, які знаходяться в стадії реорганізації. Наприкінці 2006 року залишилась без змін тенденція більшості за сплатою внесків, в залежності від виду пенсійних фондів, саме вкладниками відкритих пенсійних фондів, а саме 52,2% пенсійних внесків.

Структура розміщених пенсійних активів.

Структура розміщених пенсійних активів НПФ (включаючи активи «нових» НПФ та НПФ, які знаходяться в стадії реорганізації):

- 41,52% інвестиційного портфелю фонду - облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України на суму 53 639,6 тис.грн.

- 35,1% інвестиційного портфелю фонду або 45 196,7 тис.грн, розміщено на банківських депозитах (в одному чи декількох банках). У середньому депозити розміщені терміном від 3 місяців до 3 років, середня ставка за депозитами складає 12,13%;

- 12,3% інвестиційного портфелю фонду або 15 857,24 тис.грн. становлять акції українських емітентів (загалом це прості іменні акції), які відповідно до процедури ПФТС включені до Котирувального листа 1 рівня лістингу ПФТС, складають в структурі портфелю пенсійних фондів 26,8%, решта включена до Котирувальних листів 2 та 3 рівня лістингу ПФТС (відповідно 55,7% та 17,5%). На рис.8 показано структуру вкладень в акції українських емітентів за галузями емітентів. Так, в акції машинобудівної галузі розміщено – 40,6%, металургійної галузі – 22,3% вкладень, в акції нафтопереробної галузі – 10,4%, хімічної галузі – 10,2%, енергетичної – 9,6%, телекомунікаційної – 3,1%, інші галузі – 3,8%.

- 3,26% інвестиційного портфелю фонду - банківські метали на суму 4 208,7 тис.грн.;

- 1,6% інвестиційного портфелю фонду або 2 072,62 тис.грн. - цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України;

- 1,1% інвестиційного портфелю фонду або 1 425,8 тис.грн - цінні папери, дохід за якими гарантовано Радою Міністрів Автономної Республіки Крим та місцевими радами відповідно до законодавства;

- 0,93% інвестиційного портфелю фонду або 1 195,7 тис.грн. інвестовано в об'єкти нерухомості;

- 0,02% інвестиційного портфелю фонду або 20,3 тис.грн. складають іпотечні цінні папери;

- 4,25% інвестиційного портфелю фонду або 5 492,8 тис.грн. складають інші види активів, не заборонені законодавством (кошти на поточному рахунку та ін.).

Стан виконання НПФ зобов'язань.

Виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення, в основному, здійснюються пенсійними фондами, які перебувають у стадії реорганізації. Станом на 01.01.07 пенсійними фондами було здійснено сукупно пенсійних виплат (одноразових та виплат на визначений строк) 3 774 особам на суму 3991,6 тис.грн.

„Старими” фондами було здійснено пенсійних виплат 2986 учасникам на загальну суму 2 530,2 тис.грн., з них більшість одноразові пенсійні виплати - 1230 особам на суму 1 808,6 тис.грн. „Новими” фондами було здійснено пенсійних виплат 788 учасникам на загальну суму 1 461,4 тис.грн., більшість – також одноразові виплати – 787 учасникам на суму 1455,1 тис.грн.

Станом на 01.01.07 витрати, які відшкодовані за рахунок активів пенсійного фонду складають 6 113,4 тис.грн, або 4,46% в загальній сумі активів пенсійних фондів. Основна частина витрат, що відшкодовується за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг адміністратора (3 949 тис.грн. або 64,5% від загальної суми витрат), включаючи оплату рекламних та агентських послуг, пов'язаних з функціонуванням пенсійного фонду, та витрат на оприлюднення інформації про його діяльність.

Інші: витрати на сплату винагороди за надання послуг з управління активами пенсійного фонду становлять 1879,2 тис.грн (30,7% від загальної суми витрат); оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду – 142,9 тис.грн (2,34% від загальної суми витрат); торгівці цінними паперами – 112,8

тис.грн. (1,85% від загальної суми витрат), оплату послуг з проведення планових аудиторських перевірок пенсійного фонду – 19,9 тис.грн. (0,33%), оплату інших послуг – 9,8 тис.грн. (0,16%).

Для ефективного функціонування НПФ Держфінпослуг продовжує працювати в напрямі подальшого удосконалення регулювання та нагляду за цим сегментом фінансового ринку, а також відповідною законодавчою та нормативною базою. Хочу звернути Вашу увагу на напрями, за якими ми працюємо та будемо працювати і окреслити коло питань, які потребують вирішення.

1) питання рейтингування. Сьогодні ми маємо ситуацію, коли не в повному обсязі сформована законодавча база, яка б врегулювала цілу низку пов'язаних з цим питань. Так, ні на законодавчому, ні на нормативному рівні не регламентовані вимоги до рейтингових агентств, порядку набуття ними статусу «уповноважених», відповідальності цих рейтингових агентств, уніфікованої та прозорої методології кредитного аналізу та оцінки кредитного ризику тощо. Розуміючи важливість рейтингування для оцінки якості активів, що, в свою чергу, підвищує захист майнових прав учасників недержавних пенсійних фондів, а також зважаючи на сьогоднішній стан української системи рейтингування, Держфінпослуг вважає що рейтингування повинно бути добровільним. Держфінпослуг підтримала проект Закону України «Про внесення змін до Закону України щодо зняття обмежень на запровадження міжнародних правил присвоєння кредитних рейтингів» (р. №3063 від 01.02.07), який внесений на розгляд ВРУ народним депутатом України Мельничуком М.В.

2) питання, пов'язані з придбанням цінних паперів іноземних емітентів. Потребує вдосконалення нормативна база НБУ щодо спрощення порядку отримання особами, які здійснюють управління активами, генеральних ліцензій. Крім того, необхідним є вирішення питання щодо встановлення відносин між українськими та зарубіжними депозитарними установами з метою встановлення обліку права власності НПФ на цінні папери іноземних емітентів та контролю за правомірністю проведення операцій з ними.

3) проведення роз'яснювальної роботи щодо принципів функціонування системи та стану її розвитку в країні.

- Держфінпослуг спільно з іншими органами державної виконавчої влади підготовлений проект розпорядженням КМУ про затвердження плану заходів з проведення роз'яснювальної роботи з питань НПЗ на 2007-08 роки.

- Держфінпослуг за допомогою ФМІ проведені круглі столи в Києві, Донецьку, Львові з метою інформування роботодавців щодо механізмів НПЗ та впровадження пенсійних програм на підприємствах. Планується проведення подібних заходів в Одесі, Харкові та Дніпропетровську.

- За допомогою ФМІ підготовлені соціальні рекламні ролики з питань НПЗ, які будуть розміщені на центральному та регіональному телебаченні.

4) питання оцінки вартості активів, що входять до складу інвестиційного портфелю НПФ. Потребує доопрацювання відповідний нормативний акт ДКЦПФР, виходячи з напрацьованого досвіду його застосування.

5) Питання розподілу прибутку (збитку) між учасниками НПФ з урахуванням переоцінки або без тісно пов'язане з можливістю в сучасних умовах проведення адекватної та справедливої оцінки пенсійних активів. Держфінпослуг вважає, що повинен існувати єдиний методологічний підхід щодо визначення суми фінансового результату роботи НПФ, яка підлягає розподілу по ІПР учасників НПФ. Тільки після того, як будуть вироблені ефективні методи оцінювання, можливим стане розподіл прибутку (збитку) між учасниками НПФ з урахуванням переоцінки. Інформую Вас про те, такий методологічний підхід з урахуванням переоцінки закладений в законопроекти („Про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та внесення змін до деяких законодавчих актів України” та «Про внесення змін до ЗУ «Про недержавне пенсійне забезпечення» (пропозиції н.д. Петров Б.Ф.)

6). Вдосконалення моделі НПЗ.

- законодавче закріплення участі в системі НПЗ банків та страхових організацій. Держфінпослуг підготовлена нова редакція ЗУ «Про страхування», яка узгоджується з ЗУ «Про НПЗ» та регламентує завдання страхових організацій в системі недержавного пенсійного забезпечення – забезпечення виплат довічних пенсій. Втім, н.д. Терьохінім внесений законопроект «Про внесення змін до ЗУ «Про страхування» (р.н. 3085 від 02.02.07), який визначає окремий вид страхування в галузі страхування життя – пенсійне страхування та дозволяє здійснювати страховикам добровільне пенсійне страхування (страхування довічної пенсії на строк). Для вирішення питання участі банків в системі НПЗ, необхідно внести зміни до ЗУ «Про банки і банківську діяльність» та розробити відповідну нормативну базу НБУ.

- внесення змін до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», опрацювання законопроектів „Про запровадження накопичувальної системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та внесення змін до деяких законодавчих актів України”, „Про обов’язкову професійну пенсійну систему”.